

Antiterror tədbirləri: düşməyə 23 saatlıq tarixi dərs

Ötən il Azərbaycan tarixində daha bir qəhrəmanlıq səhifəsi yazıldı. Bir il əvvəl sentyabrın 19-20-də Qarabağda həyata keçirilən lokal antiterror tədbirləri yalnız hərbi gücün nümayişi deyil, eyni zamanda milli birliyin və vətənpərvərliyin simvolu oldu.

Bu əməliyyatlar nəticəsində Azərbaycan bütün ərazilərində tam nəzarəti bərpa etdi, separatçılığın kökünü kəsərək uzun illər davam edən gərginliyə son qoydu. Bu tədbir Ermənistan və onun havadarları üçün ciddi bir zərbə oldu, onların bölgədəki siyasi və hərbi planları tamamilə puç edildi. Azərbaycanın müstəqil və güclü siyasəti nəticəsində ölkənin suverenliyi və ərazi bütövlüyü tam olaraq təsdiqləndi. Əhalinin təhlükəsizliyini təmin etmək və sülhü bərqərar etmək məqsədilə atılan bu addımlar həm də regionda sabillik yaratmaq üçün təkanverici qüvvə oldu.

(davamı 13-cü səhifədə)

(əvvəli 1-ci səhifədə)

44 günlük Vətən müharibəsi Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək və Ermənistanın 30 ilə yaxın davam edən işğalına son qoymaq məqsədilə apardığı haqlı mübarizə idi. Bu müharibə 10 noyabr 2020-ci il tarixində Ermənistanın kapitulyasiya aktını imzalaması ilə nəticələndi. Bu kapitulyasiya aktına əsasən tərəflər arasında hərbi əməliyyatlar sona çatmalı, işğaldan azad olunan ərazilərdə isə Azərbaycan hakimiyyəti bərpa olunmalı idi. Bundan əlavə, üçtərəfli Bəyanatın şərtlərinə uyğun olaraq, Qarabağ bölgəsində qalan erməni silahlı qüvvələri bölgədən çıxarılmalı və tərk-silah olunmalı idilər. Lakin üçtərəfli Bəyanatdan üç il keçməsinə baxmayaraq, bu proses həyata keçirilmirdi. Ermənistan rəhbərliyindəki revanşist dairələr, həmçinin onların xaricdən dəstək aldığı bəzi qüvvələr münafiqəni yenidən canlandırmaq istəyirdilər. Onlar açıq şəkildə müharibəyə çağırış edir, Ermənistan cəmiyyətini Azərbaycana qarşı yeni təxribatlara təşviq edirdilər. Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan sülhə nail olmaq, erməni icması ilə birgə yaşayışın təmin olunması və reintegrasiya prosesinin normal şəraitdə davam etməsi üçün ardıcıl şəkildə danışıqlar təklif edirdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülən beş əsas prinsip Ermənistanla sülhün təmin edilməsi üçün əsas şərtlər kimi qəbul olunmuşdu. Bu prinsiplər ərazi bütövlüyünün tanınması, sərhədlərin delimitasiyası, qarşılıqlı hörmət və qeyri-müdaxilə kimi fundamental məqamları əhatə edirdi.

Lakin Ermənistan tərəfi bu təklifləri qəbul etmək əvəzinə, Azərbaycan ərazisində qeyri-qanuni hərbi fəaliyyətini genişləndirmək, yeni silahlar əldə etmək və təxribatlar törətməklə məşğul oldu. Onların əsas məqsədi münafiqəni yenidən qızıqdırmaq və Azərbaycanın suveren ərazilərində qeyri-qanuni silahlı dəstələrin mövcudluğunu saxlamaq idi. Ermənistan belə hərəkətlərlə regionda sabitliyi pozur və beynəlxalq hüququn normalarına zidd olaraq təcavüzkar siyasət yürüdü. Ermənistanın müharibə çağırışları, qeyri-qanuni silahlı qüvvələrinin Qarabağda mövcudluğu və regionda davam edən təxribatları münafiqənin danışıqlar yolu ilə həllini çətinləşdirirdi. Azərbaycanın məqsədi isə beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq ərazi bütövlüyünün tam təmin edilməsi və bölgədə uzunmüddətli sülh və sabitliyin bərqərar olunması idi.

Lakin buna baxmayaraq, separatçılar Qarabağda müstəqillik iddialarını ortaya atmağa davam etdilər, qondarma "prezident" və "parlament" seçkiləri təşkil edərək Azərbaycanın suverenliyinə qarşı qəti şəkildə çıxış etdilər. Bu "oyuncaq hökumət" yalnız bölgədəki qeyri-qanuni erməni silahlı qüvvələrinə arxalanmır, eyni zamanda Ermənistanın və bəzi xarici qüvvələrin dəstəyi ilə fəaliyyət göstərirdi. Onlar yalnız siyasi təxribatlar törətməklə kifayətlənmir, həm də hərbi sahədə aktiv fəaliyyət göstərirdilər. Müxtəlif zamanlarda Azərbaycan ərazisinə basqınlar təşkil edilir, ordumuzun mövqeləri atəşə tutulur və mülki əhalinin həyatına təhlükə yaradan terror aktları həyata keçirilirdi. Bu təxribatların ən təhlükəlisi Ermənistanın Qarabağ bölgəsini minalaması oldu. 2021-ci ildən etibarən Ermənistan tərəfindən Qarabağa qeyri-qanuni yollarla yeni nəsillər gətirildi. Bu minaların bir hissəsi Ermənistanda istehsal edilirdi və müxtəlif yollarla Azərbaycan ərazilərinə yerləşdirilirdi. Bu, xüsusilə də işğaldan azad olunmuş ərazilərdə, mülki şəxslər və Azərbaycan ordusu üçün böyük təhlükə yaradırdı.

2023-cü ilin 19 sentyabr tarixində vəziyyət daha kritik hala gəldi. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindəki erməni silahlı qüvvələri genişmiqyaslı hərbi təxribatlar və terror aktları həyata keçirdi. Həmin gün Əhmədbəyli-Füzuli-Şuşa avtomobil yolunda erməni kəşfiyyat-diversiya qrupları tərəfindən əvvəlcədən quraşdırılmış minaların partlaması nəticəsində mülki şəxslər və Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunlarının hərbi qulluqçuları şəhid oldu və yaralandı. Bu terror aktı tək-cə mülki əhalini deyil, həm də Azərbaycanın təhlükəsizlik qüvvələrini hədəf almışdı. Bununla yanaşı, Azərbaycan ordusunun bölmələri erməni silahlı qüvvələri tərəfindən minaatanlar və müxtəlif çaplı silahlardan atəşə tutuldu, nəticədə iki hərbi qulluqçumuz yaralandı. Qarabağdakı erməni qüvvələri tək-cə bu təxribatlarla kifayətlənmədilər, eyni zamanda Ağdam və Şuşa şəhərlərində mülki insanları hədəfə alaraq onların həyatını itirməsinə səbəb oldular. Bu qeyri-qanuni hərbi dəstələr Azərbaycan torpaqlarında öz döyüş mövqelərini gücləndirmək üçün aktiv tədbirlər görür və bölmələrini yüksək döyüş hazırlığı səviyyəsinə gətirirdilər.

Azərbaycan bu təxribatlar qarşısında səssiz qala bilməzdi. Belə ki, 2023-cü ilin 19 sentyabrında qanunsuz erməni silahlı qüvvələrinin fəaliyyətinə qarşı lokal xarakterli antiterror tədbirlərinə başlandı. Bu tədbirlər üçtərəfli Bəyanatın müddəalarının icrası, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası quruluşunun bərpası və bölgədə sabitliyin təmin olunması məqsədilə həyata keçirildi. Antiterror tədbirləri zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin mövqeləri, uzunmüddətli atəş nöqtələri, tanklar, zenit-raket kompleksləri, döyüş vasitələri və hərbi təyinatlı obyektləri yüksək dəqiqlikli silahlarla məhv edildi.

Azərbaycan ordusunun Vətən müharibəsi zamanı qazandığı təcrübələr bu əməliyyatda da əsas rol oynadı. Əsgərlərimiz kiçik qruplar halında irəliləyərək düşməni qəfil yaxaladılar və sürətli manevrlərlə strateji üstünlükləri öz xeyirlərinə çevirdilər. Azərbaycan ordusu Ağdərə-Əsgəran, Xankəndi-Xocavənd, Suqovuşan-Vəng, Təzəkənd-Sırxavənd, eləcə də Xankəndi-Xocalı istiqamətlərində 5-26 kilometr irəliləyərək bütün yolları nəzarət altına aldı. Bu strateji irəliləyişlər separatçı rejimin və Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının ciddi hərəkət imkanlarını tamamilə məhdudlaşdırdı. Azərbaycan ordusunun xüsusi təyinatlı bölmələri bütün istiqamətlərdə əraziyə giriş-çıxışa tam nəzarəti təmin edərək düşmənin logistik təchizat yollarını kəsdi. Bu, həm də separatçı rejimin dəstək aldığı xarici qüvvələrlə əlaqələrini kəsdi. Separatçı rejimin rəhbərliyi və Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının komandanlığı bu hərbi üstünlük qarşısında müqavimət göstərə bilmədi və ağ bayraq qaldıraraq təslim oldu. Bu, Azərbaycanın tam qələbəsi və suverenliyinin bərpası istiqamətində qəti addım idi. Azərbaycan ordusunun bu qətiyyəti regionda sülh və sabitlik üçün vacib bir amil kimi ortaya çıxdı. Tədbirlər zamanı əldə edilən qənimətlər də ciddi əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan ordusu 1731 müxtəlif döyüş texnikası və 18 min 664 atıcı silah ələ keçirdi. Bu silahlar arasında tanklar, zirehli nəqliyyat vasitələri, zenit-raket kompleksləri və digər ağır texnika vardı. Bu qənimətlər düşmənin hərbi qüdrətini xeyli zəiflətdi və onların gələcəkdə münafiqəni yenidən qızıqdırmaq imkanlarını minimuma endirdi.

Antiterror tədbirləri Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində qanunsuz olaraq yerləşdirilmiş silahlı qüvvələrin tamamilə zərərsizləşdirilməsini və separatçı rejimin məğlubiyyətini təmin etdi. Azərbaycan ordusu bölgədə sülhün və sabitliyin bərqərar olunması üçün öz qətiyyətini və hərbi gücünü bir daha nümayiş etdirdi. Bu, yalnız Azərbaycanın deyil, regionun gələcək sabitliyi üçün də önəmli bir addım idi. Oktyabrın 15-də Prezident İlham Əliyevin Xankəndidə üçrəngli bayrağımızı dalğalandırması separatizmin tabutuna vurulmuş son mısır oldu. Baxmayaraq ki, bu gün İrəvana sığınan keçmiş rejimin son xunta başı Samvel Şahramanyan sentyabrın 20-də imzaladığı fərmana bu gün xilaf çıxmağa çalışır və sərəm fikirlər səsləndirilir. Lakin onlar yaxşı başa düşürlər ki, tabuta mısır bir dəfə vurulur. Yəni bütün bu "ölüdürmə" cəhdləri əbəsdir.

Eks-separatçı rejimin caynağından xilas edilmiş ərazilərdə geniş bərpa-quruculuq və yenidənqurma işləri görülür. Ərazilərin bir hissəsində minatəmizləmə işlərinin hələ də davam etməsinə baxmayaraq, Xankəndidə həyat öz axarına qayıdır. Ölkəmiz tarixi torpaqlarını sürətlə öz keçmiş gözəlliyinə qayta-

rır, həmçinin gələcək vəd edən inkişafını sürətləndirir. Prezident İlham Əliyev sentyabrın 18-də Xankəndi, Xocalı, Xocavənd və Ağdərə şəhərləri ilə bağlı Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən Azərbaycanda sentyabrın 20-si Xankəndi, Xocalı, Xocavənd və Ağdərə şəhərləri günü kimi təsis olunub. Qeyd olunan şəhərlərdən əlavə, ötən il iyulun 31-dən etibarən 26 avqust - Laçın şəhəri günü, 4 oktyabr - Cəbrayıl şəhəri günü, 17 oktyabr - Füzuli şəhəri günü, 20 oktyabr - Zəngilan şəhəri günü, 25 oktyabr - Qubadlı şəhəri günü, 8 noyabr - Şuşa şəhəri günü, 20 noyabr - Ağdam şəhəri günü, 25 noyabr - Kəlbəcər şəhəri günü kimi qeyd olunur.

Həmçinin ölkə başçımız Azərbaycan Respublikasında Dövlət Suverenliyi Günü-nün təsis edilməsi haqqında Sərəncam da imzalayıb ki, bu da cənab İlham Əliyevin qətiyyətinin, prinsipiallığının göstəricidir.

Ötən il keçirilən lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra Ermənistan-Azərbaycan əlaqələrinin normallaşdırılması və nəticə etibarilə yekun sülh sazişinin imzalanması üçün tarixi fürsət yaranıb. Lakin qarşı tərəfin bu gün də sülhdən qaçması və sürətlə silahlandırılması prosesə məqəss olub. Həmçinin rəsmi İrəvan keçmiş xuntanın fəaliyyətinin qarşısını almaqla onların revanşist hisslərinə təkən verir. Unutmaq olmaz ki, erməni bələsi Azərbaycan tarixinin müxtəlif dövrlərində özünü büruzə verir. Lakin bu gün Azərbaycan tam müstəqildir və öz ərazilərini müdafiə etmək gücünə malikdir. Əgər düşmən yenə xam xəyallara qapılırsa, antiterror tədbirləri yenidən təkrarlana və "dəmir yumruq" yenidən işə düşə bilər.

Tacir SADIQOV,
"Respublika".